

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO LEGISLACYJNE

Warszawa, 17 października 2019 r.

**Opinia do ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych
innych ustaw**

(druk nr 1315)

I. Cel i przedmiot ustawy

Przedmiotowa ustawa ma na celu dostosowanie systemu prawa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 maja 2018 r. (sygn. akt SK 18/17), stwierdzającego niezgodność art. 70 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2017 r. poz. 682, z późn. zm.; dalej jako k.r.o.) z Konstytucją.

Trybunał orzekł, że art. 70 § 1 k.r.o. w zakresie, w jakim określa termin do wytoczenia powództwa o zaprzeczenie ojcostwa męża matki niezależnie od daty powzięcia wiadomości przez pełnoletnie dziecko o tym, że nie pochodzi od męża matki, jest niezgodny z art. 30 w zw. z art. 47 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Analogiczna regulacja w tym zakresie znajduje się w art. 61¹⁴ § 1 k.r.o. dotyczącym zaprzeczenia macierzyństwa i art. 81 § 2 k.r.o. dotyczącym ustalenia bezskuteczności uznania ojcostwa.

W związku z powyższym ustawa modyfikuje początek biegu terminów do wytoczenia przez pełnoletnie dziecko powództwa o zaprzeczenie ojcostwa, zaprzeczenie macierzyństwa oraz ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa. Terminy te będą biegły od chwili dowiedzenia się przez dziecko o biologicznym niepochodzeniu od osoby, której macierzyństwo lub ojcostwo zostało ustalone. Jednocześnie termin do wytoczenia przez pełnoletnie dziecko powództwa w powyższych sprawach został skrócony z trzech lat do roku.

Niezależnie od powyższego celem ustawy jest między innymi wydłużenie terminów ograniczających legitymację czynną do kwestionowania pochodzenia dziecka. Przepisy

ustawy zmieniają 6-miesięczne terminy zawarte w art. 61¹³, art. 63, art. 64, art. 65, art. 69, art. 76 i art. 78 k.r.o. na terminy roczne. W uzasadnieniu do rządowego projektu ustawy wskazano, że rozwiązanie to „ma dać czas na podjęcie decyzji przez osoby najbardziej zainteresowane co do akceptacji wytworzonego stanu prawnego lub też jego zakwestionowania”.

Ustawa ma wejść w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Sejm uchwalił ustawę na 86. posiedzeniu w efekcie rozpatrzenia senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (druk 3486) oraz rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (druk nr 3573). Pierwsze czytanie projektów odbyło się w dniu 19 lipca 2019 r. na posiedzeniu Sejmu.

Projekty zostały skierowane do dalszych prac do Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach. Efekt tej pracy został zawarty w sprawozdaniu Komisji (druk nr 3694). Komisja podjęła uchwałę o wspólnym rozpatrzeniu tych projektów. Projekt rządowy został uznany za wiodący z uwagi na to, że był szerszy a jednocześnie zawierał rozwiązania zawarte w projekcie senackim. W odniesieniu do wymienionego przedłożenia zostały przyjęte zmiany o charakterze ujednocającym i redakcyjnym.

W trakcie drugiego czytania na posiedzeniu Sejmu w dniu 15 października 2019 r. zostały zgłoszone 2 poprawki. Ich celem było rozszerzenie wprowadzanych zmian o nowelizację ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe, ustawy z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne, oraz ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego. Zmiany te miały wejść w życie z dniem 7 listopada 2019 r.

Poprawki uzyskały poparcie.

Za przyjęciem ustawy opowiedziało się 388 posłów, 8 było przeciw, 3 wstrzymało się od głosowania.

III. Uwagi szczegółowe

Przedmiotowa ustawa ujednocila terminy do wytoczenia powództwa w sprawach o zaprzeczenie macierzyństwa, zaprzeczenie ojcostwa lub ustalenie bezskuteczności uznania

ojcostwa poprzez odpowiednio ich wydłużenie z 6 miesięcy do roku bądź skrócenie z trzech lat do roku. Są to terminy materialno-procesowe, a czynności dokonane po ich przekroczeniu są bezskuteczne.

W związku z powyższym pojawia się wątpliwość w odniesieniu do celowości przyjętej redakcji art. 5 oraz intencji ustawodawcy w tym zakresie.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 w sprawach o zaprzeczenie macierzyństwa, zaprzeczenie ojcostwa lub ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa, **wszczętych i niezakończonych** przed dniem wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Ponadto w myśl art. 5 ust. 2 jeżeli powództwo w sprawach o zaprzeczenie macierzyństwa, zaprzeczenie ojcostwa lub ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa **wytoczyło** dziecko, termin do wytoczenia przez nie tego powództwa nie może skończyć się wcześniej niż z upływem 3 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Jeżeli powództwo zostało wytoczone i sprawa została wszczęta, to nie znajduje uzasadnienia formułowanie przepisu wskazującego, że termin do wytoczenia powództwa przez dziecko nie może skończyć się wcześniej niż z upływem 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy czy też, że stosuje się przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, czyli zasadniczo w odniesieniu do wydłużenia terminu do wytoczenia powództwa z 6 miesięcy do roku.

W związku z powyższym art. 5 w przyjętej redakcji jest zbędny.

Danuta Drypa

Główny legislator